

Що е вектор?

Цели: Въвеждане на понятието “вектор”.

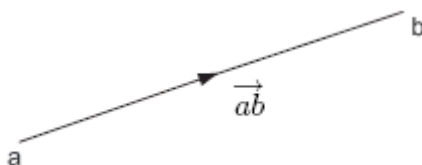
След обучението Вие:

1. ще разбирате какво е вектор.
2. ще знаете каква е разликата между свободен вектор и представител на вектор (свързан вектор).
3. ще имате понятие за основните концепции за векторите.

Вектор

Много физически величини като площ, маса и температура са напълно определени, като се зададе тяхната големина. Такива величини се наричат скаларни. Други физически величини, наречени вектори, не са напълно определени докато не се зададат големината и посоката им. Например ветровете обикновено се описват с тяхната скорост и посока. Скоростта и посоката на един вятър заедно съставят векторът на скоростта му. Други примери за вектори са силата и преместването.

Преместването от a до b в долната фигура се нарича вектор ab и се бележи с $\overrightarrow{ab}$. Често векторите се записват с една буква и/или с удебелен шрифт, т.е. $\vec{u} = \overrightarrow{ab}$, $\vec{u} = \mathbf{u}$.

Ако стрелката над вектора е обратно насочена, т.е. показва от b към a , то тогава ще имаме вектора $\overrightarrow{ba}$.

Равни вектори

Два вектора са равни, когато имат една и съща големина (дължина) и еднаква посока. От графична гледна точка, двата вектора ще са еднакво големи, успоредни и стрелките им ще показват в една и съща посока.

Дължина на вектор

Дължината на вектор е дължината на отсечката, която го представя. Дължината на вектора $\vec{a}$ се записва с $|\vec{a}|$. Ако векторът е зададен с компоненти, т.е. $\vec{a} = \langle a_1, a_2, \dots, a_n \rangle$, то дължината на вектора се изчислява по формулата

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + \dots + a_n^2}.$$

Обратен вектор

Когато два вектора $\vec{a}$ и $\vec{b}$ имат равни дължини, еднакви направления и само стрелките им са противоположни, то казваме, че векторът $\vec{b}$ е обратен на вектора $\vec{a}$, т.е. $\vec{b} = -\vec{a}$. Съответно $\vec{a}$ е обратен на $\vec{b}$.

Свободен вектор и свързан вектор

Свободен вектор (или само вектор) е такъв, който може свободно да променя местоположението си и да представлява същия вектор. Ако векторът $\vec{v}$ се премести успоредно на първоначалното си положение, то полученият вектор има същата дължина и посока, т.е. остава същият вектор $\vec{v}$.

Представител на вектор (или свързан вектор) е вектор с фиксирана начална точка. Т.е., ако векторът се премести успоредно ще се получи нов вектор, който макар и със същата дължина и посока вече има друга начална точка и следователно, не е същият поради промяна на местоположението му.

Литература:

Adams R.A., *Calculus: A complete Course*, 5th Edition, Pearson Education Limited, 2003.

Anton H., Bivens I., Davis S., *Calculus*, 8th Edition, John Wiley&Sons, 2005.

Moris O.D., Cooke P., *Text & Tests 5*, The Celtic Press, 1993.

Автор:

Оливия Джил